

Būkite matomi tamsoje, dėvėkite atšvaitą!

Atėjus šaltajam metų laikotarpiui, ilgėja ir tamsioji paros dalis. Pasibaigus darbo dienai ar užsiėmimams švietimo įstaigose, namus pasiekti dažniausiai tenka tamsoje. Prastėjančios oro sąlygos – lietus, sniegas, rūkas – dar labiau pablogina matomumą ir apsunkina eismo sąlygas. Ypatinga grėsmė kyla pėstiesiems ir dviratininkams, kuriuos neapšviestose ar menkai apšviestose gatvėse ir keliuose vairuotojams pastebėti tampa sunku.

Tamsoje būti matomam yra gyvybiškai svarbu! Atšvaitas tamsoje nematomus paverčia matomais. Atšvaitų būtinybė ypač išauga ten, kur nėra pėstiesiems ir dviratininkams pritaiktos infrastruktūros – šaligatvių ar dviračių takų, tinkamo apšvietimo tamsiuoju paros metu. Daugiausia nesaugių vietų pasitaiko užmiestyje, bet jų esama ir mieste – blogai apšviestų, šviesoforais nereguliuojamų pėsčiųjų perėjų ir t. t.

Pėstiesiems, ypač nevairuojantiems transporto priemonės, nėra paprasta suvokti, kad jie yra nematomi kitiems eismo dalyviams. Esant blogam matomumui, neapšviestu keliu einančius žmones vairuotojai dažniausiai pastebi tik transporto priemonei visai priartėjus prie jų, todėl kyla didelė grėsmė pėsčiojo sveikatai ir gyvybei. Ypatingas pavojus pėstiesiems kyla transporto priemonėms prasilenkiant kelyje, kai vairuotojai, trumpam apakinti žibintų šviesų, gali nepastebėti pėsčiųjų ar dviratininkų. Atšvaitą dėvintis pėsčiasis pastebimas maždaug iš tris kartus didesnio atstumo už einantįjį be atšvaito. Važiuojant įjungtomis artimosiomis transporto priemonės žibintų šviesomis, žmogus be atšvaito matomas tik 30–50 metrų atstumu, o su atšvaitu – 100 metrų atstumu. Važiuojant su tolimosiomis šviesomis, žmogus su atšvaitu pastebimas jau iš 300 metrų atstumo, o be atšvaito – 150 metrų. Labiausiai pažeidžiami eismo dalyviai privalo saugoti save ir kitus – dėvėti atšvaitus, naudoti kitas šviesą atspindinčias priemones. Tai padeda vairuotojui spėti sureaguoti, sulėtinti važiavimo greitį, saugiai prasilenkti su pėsčiuoju (dviratininku, vadeliotu), esant būtinumui – sustoti.

Kelių eismo taisyklėse numatyta atšvaitų dėvėjimo tvarka šviesiuoju ir tamsiuoju paros metu

- Pėstieji, judėdami neapšviestu kelkraščiu arba važiuojamosios dalies pakraščiu arba ten stovėdami tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui, privalo turėti šviečiantį kitiems eismo dalyviams matomą žibintą arba vilkėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būti prie drabužių prisisegę kitiems eismo dalyviams matomoje vietoje atšvaitą. Traukiamas (stumiamas) platesnis kaip 1 m vežimėlis turi būti su atšvaitais: kairėje vežimėlio pusėje iš priekio – baltu, o iš galo – raudonu.

- Rekomenduojama, kad tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui pėstieji, eidami (judėdami) į kitą važiuojamosios dalies pusę, neštūsi šviečiantį kitiems eismo dalyviams matomą žibintą arba vilkėtų ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais, arba būtų prie drabužių prisisegę kitiems eismo dalyviams matomoje vietoje atšvaitą.
- Organizuotai pėsčiųjų grupei eiti važiuojamąja dalimi leidžiama kolona ne daugiau kaip 4 eilėmis kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto ir tik transporto priemonių judėjimo kryptimi. Kolonos priekyje ir gale iš kairės pusės turi eiti lydintys asmenys, vilkintys ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais. Tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui organizuotai pėsčiųjų grupei eiti važiuojamąja dalimi draudžiama.
- Dviračio gale turi būti raudonas šviesos atšvaitas arba raudonos šviesos žibintas, iš abiejų šonų – oranžiniai šviesos atšvaitai, pritvirtinti prie ratų stipinų. Važiudamas važiuojamąja dalimi, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turi degti baltos šviesos žibintas, o gale – raudonos šviesos žibintas. Važiuojant keliu tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui, dviračio priekyje turi degti baltos šviesos žibintas, o dviračio gale – raudonos šviesos žibintas, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais. Tamsiuoju paros metu reikalinga ir liemenė, ir žibintai! Jei gamintojo nustatytas paspirtuko greičio apribojimas iki 25 km/val. ir galingumas neviršija 1 kw, jo vairuotojui galioja tie patys reikalavimai kaip ir dviratininkams.

Atšvaitus rekomenduojama dėvėti ir automobilių vairuotojams, nes išlipę iš automobilio jie taip pat tampa labai pažeidžiami.

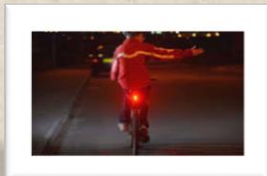
Ypatingą dėmesį reikėtų skirti vaikų ir vyresnio amžiaus bei neįgalių eismo dalyvių saugai – ir vieniems, ir kitiems iš jų kyla didesnis pavojus gatvėje. Vaikai yra sunkiau pastebimi tarp transporto priemonių, judresni, labiau išsiblaškę nei suaugusieji, nesugeba tinkamai įvertinti situacijos ir priimti teisingų sprendimų. Dėl šios priežasties jiems didesnis pavojus kyla ne tik gatvėje, bet ir kiemuose, automobilių stovėjimo aikštelėse, kur automobiliai, nors ir judėdami nedideliu greičiu, kliudę vaiką gali jį

sužaloti. Rinkitės vaikams skirtus drabužius, avalynę, kuprines su šviesą atspindinčios medžiagos detalėmis, aprūpinkite vaikus atšvaitais, išmokykite taisyklingai juos dėvėti. Vyresnio amžiaus, neįgalūs asmenys sunkiau juda, jų reakcija yra lėtesnė, todėl jiems sunkiau išvengti pavojaus. Suaugusiųjų drabužiuose ir avalynėje rečiau naudojamos šviesą atspindinčios medžiagos. Padėkite vyresniems ar neįgaliems šeimos nariams, vienišioms žmonėms pasirūpinti atšvaitais, pagelbėkite juos tinkamai pritvirtinti.

Labai svarbu taisyklingai dėvėti atšvaitą.

- **Prisiminkite! Atšvaitas efektyvus ir naudingas tada, kai jį gerai apšviečia transporto priemonių žibintai, nes jis pats nešviečia, o tik atspindi šviesą!**
- **Atšvaitą prie drabužių reikia pritvirtinti taip, kad jo neuždengtų kiti daiktai, jis būtų gerai matomas kitiems eismo dalyviams iš visų pusių.**
- **Pakabinamą atšvaitą, pervertą virvele ar grandinėle, reikia prisegti prie drabužių (pvz., kišenės) dešinėje pusėje taip, kad jis švytuotų žmogaus kelių aukštyje.**
- **Atšvaitines juosteles reikia pritvirtinti ant drabužių rankovės (truputį aukščiau riešo) ar kojos blauzdos srityje, dviratininkams – ant kojos.**
- **Atšvaito paviršiaus plotas turi būti pakankamai didelis, kad transporto priemonės žibintų šviesos galėtų jį apšviesti.**
- **Jei atšvaitai prisegami prie rankinių ar kuprinių, reikėtų atkreipti dėmesį, kad jie būtų gerai matomi, neuždengti ranka ar kitais daiktais.**
- **Neturintys atšvaito pėstieji privalo nešti šviečiantį žibintą ar vilkėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais.**

Atšvaito dėvėjimas yra tik minimalus reikalavimas siekiant apsaugoti labiausiai pažeidžiamus eismo dalyvius tamsiuoju paros metu. Esant sudėtingoms eismo sąlygoms, kai yra tamsu, lyja, nuo kelio dangos atspindi daug šviesos šaltinių, dėvimas vienas nedidelis atšvaitas gali susiliesti su kitais atspindžiais ir vairuotojui gali būti sunku identifikuoti mažą švieselę kaip žmogų, todėl patartina dėvėti daugiau atšvaitų. Atšvaitų pasirinkimas yra labai platus – pakabinami, juostiniai, kutų formos atšvaitai, vaikiški šviesą atspindintys žaisliukai, įvairūs stilingi meniški pakabukai ir t. t. Atšvaitas gali tapti stilingu priedu, tačiau reikėtų rinktis sertifikuotą atšvaitą.

Renkantis drabužius ir avalynę, patartina įsigyti tokius, kurie jau turi šviesą atspindinčių elementų. Vaikščiodami ar bėgiodami tamsiuoju paros metu dėvėkite drabužius su šviesą atspindinčiomis juostelėmis priekyje, gale ir šonuose, avėkite šviesą atspindinčius sportinius batelius ir t. t. Kuo labiau atspindėsite žmogaus siluetą, tuo greičiau vairuotojai jus pastebės ir būsite saugesni. Parduotuvėse gausu įvairių šviesą atspindinčių audinių, siūlų, siuvinių apdailos detalių, kuriuos galima panaudoti drabužius, rankines ar papuošalus gaminantis namuose. Galima įsigyti net šviesą atspindinčių, dienos šviesoje nematomų purškiamų atšvaitų, kuriais galima žymėti įvairius paviršius – drabužius, avalynę, kuprines, dviračius, paspirtukus, šalmus, vaikiškus vežimėlius ir t. t. Tamsiuoju paros metu rekomenduojama rinktis kuo šviesesnių ir ryškesnių spalvų drabužius, kurie savaime yra geriau pastebimi eisme.

Tamsiuoju paros metu nepamirškite pasirūpinti ir augintiniais. Vedžiodami lauke, užsekite jiems šviečiantį ar šviesą atspindintį antkaklį ar kitą šviesą atspindinčią detalę.

Būkite saugūs ir matomi!

Parengta pagal Higienos instituto medžiagą.
Visuomenės sveikatos specialistė Lolita Jurgutavičienė
lolita.jurgutaviciene@sveikatos-biuras.lt

